

DOLENJSKI

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 460 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačilna je vnaprej. Za inostranstvo 600 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RAČUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70-3-24

Štev. 25 (431)

LETO IX.

NOVO MESTO, 26. JUNJA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani

KNJIŽNICA
CA.

kolov
labora nad
jo oziroma
ija neče postati
številnimi
veljala

Predsednik Ljudske skupščine LRS tovariš Miha Marinko je predzadnji ponedeljek obiskal Glavni štab MDB na Otočcu, zvečer pa je govoril brigadirjem naselja »SUTJESKA« v Karteljevem

SE SEJE PLENUMA OKRAJNEGA ODBORA SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Za krepitev upravljanja

Število članov okrajnega plenuma povečano s 7 tovariši iz novo priključenih občin BREŽICE, SENOVO, SEVNICA in VIDEM-KRŠKO. — Vsebinska dela osnovnih organizacij Socialistične zveze: nenehno razlaganje zunanje-političnih vprašanj, povezano s tolmačenjem zgodovinskega dela VII. kongresa ZKJ v Ljubljani; nadaljnje razširjanje in utrjevanje delavskega in družbenega samoupravljanja v okraju, na vsi pa predvsem: skrb za uveljavljanje socialističnih odnosov v kmetijstvu. — SZDL in priprave za jesenske volitve združenih svetov

V petek, 20. junija, je bila v Novem mestu seja plenuma okr. odbora SZDL, ki jo je vodil predsednik Jože Borštnar; udeležili so se je razen članov plenuma tudi predstavniki obč. odborov SZDL iz občin Brežice, Sevnica, Senovo in Videm-Krško. Glavni odbor SZDL Slovenije sta zastopala Branko Babič in tov. Svetina, navzočih pa je bilo tudi več ljudskih poslancev.

Na seji so najprej izvolili v komisijo za vsa, v komisijo za ženska vprašanja in v komisijo za družbene organizacije predlagali predvsem tovariše in tovaršice, ki niso obremenjeni že drugod z nešteti funkcijami. Nekatere teh komisij bo treba pri občinskih odborih SZDL oživitve, nekatere pa na novo vzpostaviti. Od njihove pomoči krajevnim organizacijam SZDL je v veliki meri odvisna dobra vsebinska dela Socialistične zveze.

O odnosih med socialističnimi državami na svetu ter o vzrokih in nameni sedanje gornje vodstva Sovjetske zveze in Kitajske proti Jugoslaviji je nato poročal Jože Borštnar. Odborniki so sklenili, da je treba o teh vprašanjih, ki zanimajo vse naše ljudi, v vseh osnovnih organizacijah SZDL razpravljati in seznanjati članstvo hkrati z gradivom VII. kongresa ZKJ. Prav na osnovi Programa ZKJ lahko najbolje opredelimo celotno dogajanje na svetu in nato pot v socializem. Odborniki so tudi ugotovili, da naši ljudje mirno in z dostojanstvom spremljajo naj-

novšejo hajko, ki jo uprizarja Vzhod. Povsod lahko čujemo od državljanov, da je pot našega državnega in političnega vodstva pravilna in da z mirom zremo v bodočnost, ki nam bo tudi tokrat dala prav.

Uspeli in naloge delavskega ter družbenega upravljanja v okraju

O problemih družbenega upravljanja je nato v imenu komisije za to področje poročal Ludvik Golob. Čeprav ni podal celotnega pregleda, ki ga nima niti komisija sama, ki je

še v zadnjem poldrugem mesecu spet zaživela, je bilo vendarle moč ugotoviti, da smo zlasti v delavskem samoupravljanju dosegli že lepe uspehe, da pa za njimi zaostaja delavnost organov splošnega družbenega upravljanja, posebno v trgovini in stanovanjskih skupnostih. Kaže, da so najlepše uspehe dosegli v Črnomlju, kjer so stiki med podjetji in občino zelo tesni in konkretni, česar za Novo mesto in za nekatere druge občine ne bi mogli trdit.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Odlikovani rezervni oficirji

Z ukazom predsednika republike je bilo za zasluge v vodenju vojaških enot in ustanov po vojni, kot za uspešno delo v krepitvi obrambnih sil države odlikovanih 21 rezervnih oficirjev iz našega okraja. Desetim odlikovancem je izročil odličja v soboto, 21. junija, polpodne podpolkovnik Božo Cirovič, šef vojnega oddelka v Novem mestu, ostala odlikovanja pa so bila podeljena v posameznih občinah. Odlikovani so bili:

vič, Alojz Jaklič, Ignac Grandbič, Miloš Jančič, Janez Mohor, Obrad Nenadič, Simo Pajlič, Anton Praznik, Stane Rozman, Leopold Rožič, Tone Vergot in Vinko Vitkovič ter rez. kapetan Ivan Avbar.

Z MEDALJO ZA VOJASKE ZASLUGE: rez. kapetani Slavko Blatnik, Stane Mah in Ivan Pezelj ter rez. poročnika Jože Golob in Anton Koščak.

JEČMEN ZANJEJO

V prvih dneh minulega tedna so padli v dolini Krke in Mirne, ter v Beli krajini prvi snopi ječmena. Na splošno so ljudje s gridelkom zadovoljni.

Z REDOM ZA VOJASKE ZASLUGE III. REDA: rez. majorja Milan Ravbar in Ante Bajlič, rez. kapetani I. razreda Valentin Hribar, Milan Ivko-

brigade, naselja in glavni štab MDB, zelo pohvalno izražali predvsem o skrajni skrbi vodstva za preventivno službo v zdravstvu in higieni. V brigadah ni epidemij, ne težjih poškodb in le neznamenit odstotek bolezni. Z zdravstvenim prosvetljevanjem mladine bo vodstvo del na avto cesti nadaljevalo zlasti še zdaj, ko pride na cesto več brigad in ko lahko pričakujemo še hujšo vročino.

Živahnost v brigadah

Tovariši Miha Marinko, Vida Tomšič, Janez Vipotnik, Franc Kimovec-Ziga, Leopold Krese, polkovnik Simo Livada, France Simončič, Tine Remškar in drugi med graditelji avtomobilske ceste. — Člani CK ZKH in CK ZKS pomagajo mladini pri spoznavanju najzanimivejših dogodkov doma in po svetu

V sklopu predavanj za graditelje avto ceste Ljubljana-Zagreb, ki jih pripravlja za mladino glavni štab MDB skupaj s komitejem ZKJ na avto cesti, so med najvažnejšim gradivom: poročila o VII. kongresu ZKJ in o mednarodnem delavskem gibanju, borba jugoslovanskih narodov v NOB in zunanje-politični dogodki. Skrb za ta predavanja so za 19 naselij prevzeli najodgovornejši politični delavci iz Ljubljane, za 6 naselij pa tovariši iz Zagreba. Tako so obiskali brigadirje v preteklem tednu tovariši Miha Marinko, Vida Tomšič, Janez Vipotnik, Leopold Krese, Franc Kimovec-Ziga, sekretar OK ZKS Celje Franc Simončič, sekretar OK ZKS Gorica Tine Remškar, polkovnik Simo Livada iz Novega mesta in drugi, te dni pa prihajajo med brigadirje tudi člani CK ZKH iz Zagreba.

Mravlja, komandant Novkovič, sekretar komiteja ZKJ Niko Belopavlić in drugi člani glavnega štaba. Tovariš Miha Marinko si je nato ogledal tudi del trase nove ceste.

V ponedeljek, 16. junija je govoril brigadirjem v Sentjurju tudi France Kimovec-Ziga, v Kronovcu Tine Remškar, polkovnik Livada pa brigadam v Lukovku in Dragi.

V torek, 17. junija, je obiskala glavni štab MDB tovarišica Vida Tomšič v spremstvu sekretarja CK LMS Staneta Kranca. Ogledala si je naselje Gmajno in Kronovo, zvečer pa predavala v naselju Korenčička pred pribl. 1300 brigadirji in delavci gradb. podjetij. Mladina jo je naravnost napeto poslušala, nato pa so ji mladinci in mladince zastavile vrsto vprašanj. Tovarišica Vida je obljubila, da bo ob priložnosti spet zelo rada prišla med brigadirje.

Čez dan se je tov. Tomšičeva v brigadah zlasti zanimala za zdravstveno in higiensko plat življenja v naseljih in pri delu. Pogovarjala se je s posamezniki in s skupinami brigadirjev, da bi od njih slišala, kako rešujejo v brigadah ta važna vprašanja. Naj se zapišemo, da so se doslej vsi gostje, ki so obiskali

ZABELEŽENO

Program - naša pot

Obiskali smo sekretarja občinskega komiteja ZK za Novo mesto tovariša Jožeta Ravbarja. Pogovorili smo se z njim, kako napreduje študij programa Zveze komunistov v novomeški občini.

«O pomenu gradiva ni treba posebej govoriti, saj je bilo že mnogo povedane o tem. V naši občini je študij programa že v celoti opravljen. Približno 40 predavateljev, ki jih je izbral komitej, je v vseh osnovnih organizacijah ZK predavalo posamezna poglavja programa. Pričeli smo v aprilu in končali v zadnjih dneh maja. Tako nam je uspelo izogniti se mrtvi sezoni, ki nastopi v času dopustov.

S tem smo uresničili šele prvo nalogo, pripravljamo pa se že na drugo: na študij programa za širši krog ljudi, v okviru SZDL, sindika-

tov in mladine. Komite in občinski odbor SZDL sta o tem že razpravljala in je študij zdaj pripravljen. Naš namen je prikazati članom SZDL, sindikatov in mladini osnovne značilnosti programa ZKJ, s tem v zvezi pa seveda tudi naše odnose v vzhodu. Razen tega pripravljamo tudi temeljit študij programa za komuniste — javne delavce.

Študij smo v osnovnih organizacijah že končali, vendar pa bomo morali še marsikatero poglavje temeljito študirati tudi kasneje, saj bo delo samo to od nas terjalo. Program je pot, po kateri bo hodila naša organizacija v bodoče. V našem interesu je torej, da to pot čimatančneje poznamo. Le tako bo delo uspešno in bo hkrati praven dokaz, da hočemo samo po tej poti tudi naprej.»

Plenum sindikalnega sveta

21. junija je v novomeški sindikalni dvorani zasedal plenum okrajnega sindikalnega sveta. Navzoči so bili od domačih goztovarji Jože Borštnar, sekretar OK ZKS, Martin Zuzelj, sekretar OO SZDL ter poslanca republiškega zbora proizvajalcev Riko Cigoj in Luka Dolenc, od gostov iz Ljubljane pa Franc Borštnar, tajnik republiškega sveta sindikatov in Jovo Galje, predsednik republiškega odbora sindikata tekstilnih in usnarjskih delavcev. Plenumu so prisostvovali tudi predstavniki sindikatov iz novo priključenih občin Brežice, Videm-Krško, Sevnica in Senovo.

Referat predsednika OSS tov. Jožeta Plavca je široko zajel delo sindikatov ter naloge, ki stojijo pred organizacijo. Razprava po poročilu je bila živahna. Plenum je obravnaval v glavnem tarifo in premisljalo politično ter delitev dobička v gospodarskih organizacijah, sodelovanje podjetij s komuno glede komunalne izgradnje in

negospodarskih investicij, vprašanje vzgoje kadrov v industriji in proizvodnji nasploh ter vlogo zbornice in gospodarskih združenj v razvoju trgovine in gostinstva ter obrti.

V plenumu so bili iz novo priključenih občin kooptirani naslednji tovariši: Rado Barovič in Branko Voglar (Videm-Krško), Bogo Oberč, Vlado Čurin in Anka Zorko (iz Brežice),

Franc Fabjan in Viktor Kostonič (iz Senovega) ter Dušan Brelih, Anton Klakotar in Milan Sterk iz Sevnice. V predsedstvo OSS so bili od nešteti izvoljeni Rado Barovič, Bogo Oberč, Dušan Brelih in Franc Fabjan, v nadzorni odbor pa Martin Tomažin (Videm-Krško).

Več bomo o plenumu poročali v prihodnji številki.

SPOMINU SUTJESKE

Plenum mladinske organizacije

V nedeljo je bil v Novem mestu razširjeni plenum okrajnega komiteja LMS, na katerem so sodelovali tudi delegati iz priključenih občin Sevnica, Senovo, Videm-Krško in Brežice. Osnovni referat za delo plenuma je podal predsednik OK LMS tovariš Jože Hartman, razprava po poročilu pa je bila zelo plodna in vsestranska. Obširneje bomo o delu plenuma poročali v prihodnji številki.

VABILO AMERIŠKIM ROJAKOM

Vabimo vse ameriške rojake, ki so na obisku v Sloveniji, da se zanesljivo udeležijo našega piknika ob ameriškem državnem prazniku — Dnevu neodvisnosti, ki bo 4. julija v Ribnem pri Bledu.

Odhod iz Ljubljane je 4. julija ob 8. uri zjutraj izpred hotela Union s Putnikovimi avtobusi. Prihod v Ljubljano predvidoma ob 9. uri zvečer.

Vabi odbor ameriških rojakov: Vincenc Pink, Mary Patyazich, Ciril Rant, Frank in Mary Serjak.

pravila slovesno akademijo, pioniirji pa bodo obiskali kraje, znane iz NOB.

Številne organizacije ZB pripravljajo za 4. julij slavnostne seje, krajevne prireditve, partizanske mitinge in obiske spominsko pomembnih krajev iz let naše revolucije. V Kosta-

njevici bodo 4. julija prišli na pokopališču spominsko padlim borcem in talcem partizanske Zveze borcev pa bo imela glavno proslavo 4. julija pri gradu Prežek, na katerem bodo odkrili spominsko ploščo. Tudi tu bo slavje zaključeno s partizanskim mitingom.

Vlado Lamut: SUHA PRI SUTJESKI

VREME

ZA CAS OD 25. JUNJA DO 6. JULIJA

V splošnem nestalno vreme. 26. ali 27. junija kratkotrajne nevihtne plohe, ponekod s močnim vetrom, nato do konca tedna lepo in precej vroče vreme.

V začetku prihodnjega tedna oz. okoli 1. julija zopet padavine, nato v glavnem lepo vreme, le okoli 4. julija krajevne plohe ali nevihte. V. M.

S PLENUMA SZDL

(Prenos s 1. strani)

Med šibkosti in upravljanju: Zbori proizvajalcev se niso zavili kot bi morali: ljudje v podjetjih vse premalo poznajo skrb, težave in načrte občinskih ljudskih odborov in še vedno lahko govorimo o izrazitih težavah "mi" in "vi", namesto da bi bili vsi naporji v komuni vsklajeni in usmerjeni v en sam cilj: v skrb za dvig življenjske ravni delovnega človeka. Premalo se še občuti vloga sindikatov v upravljanju; ponekod so delavski sveti še vse preveč zaprti sami vase. Preslabo so se doslej uveljavljali zbori volivcev-proizvajalcev v podjetjih, kjer bi ljudem poročali o vseh potrebnih vprašanih izvoljeni člani zborov proizvajalcev pri ObLO. Občinski zbori proizvajalcev razen tega vse preveč samo potrjujejo sklepe občinskih uprav oz. aparata, premalo pa sklepajo o pomembnih vprašanih Krajevni odbori, ki so znatno napredovali, dobivajo premalo pomoči od svetov pri občinah. Potrošniški sveti so zamrli, namesto da bi se razvili svojo prizadevnost v vse smeri.

ganih upravljanja. Kmalu se bo začel tečaj za 36 predsednikov delavskih svetov; sledili mu bodo 4-dnevni seminarji v občinskih središčih, kasneje pa podobni seminarji v večjih podjetjih (za odbornike organov upravljanja in člane sindikatov, mladino, org. in osnovnih org. ZKS). Okrajna komisija bo čimprej sestavila prepotrebne pregled uspehov, načrtov in problemov na celotnem področju samoupravljanja v kraju. Koristna je bila izmenjava doseganih izkušenj na področju upravljanja, ki so jo dali na seji odborniki; njihove pobude za nadaljnje delo SZDL pri uveljavljanju delavskega in družbenega upravljanja bodo prav tako pomagale organizacijam in njihovim komisijam za to delo. V razpravi so sodelovali tovariši Ivan Videnič (Brežice), Stane Nunčič (Videm-Krško), Lojze Jazbec (Senovo), Karel Šterban (Senovo), Maks Vale (Novo mesto), Milan Rav-

bar (Črnomelj), Jože Plavec, Luka Dolenc, Viktor Zupančič in tov. Svetina. Na naloge, ki jih imajo organizacije Socialistične zveze na vasi, sta posebno opozorila na seji predsednik Jože Borštnar in tov. Zupančič, ki je omenil jesenske volitve združeni svetovi v kmetijskih združenjih. Odgovorne dolžnosti pri nadaljnji krepitvi združništva na Dolenjskem zadevajo predvsem organizacije Socialistične zveze in nikakor niso samo stvar zadrugh delavcev in članov KZ. Zato naj bi občinske in osnovne organizacije SZDL v kraju še posebej podrobno predelale referat tov. Ingoliča na zadnjem plenumu SZDL Slovenije, ko je govoril o delu Socialistične zveze na vasi. Studij tega gradiva pa naj bo povezan z načrti o nadaljnjem razvoju kmetijstva v posameznih področjih, ki so sestavni del planov občin in našega okraja.

Češnje, češnje...

Sto osemdeset dinarjev sicer ni veliko, pa se vseeno pozna v žepu skoraj vsake gospodinjice. Marsikatera mamica je bila zato v velikih težavah, ko so se pojavile na trgu prve češnje. Cena je nato padla na 80 in 70 din. Trgovsko podjetje Sadej pa jih je kmalu prodajalo po 60 din. Na trgu se je cena zataknila pri 70 dinarjih in nikakor ni šla navzdol. 19. junija so se pod kostanj tržnice pojavili zaboji gorških češenj po 40 din kg. Gospodarska poslovna zveza Novo me-

sto je intervenirala. Kmetice so tega dne sicer še držale ceno in grdo pogledovale mladega fanta, ki je prodajal češnje po 40 din, dal stranki papirnato vrečko in jim tako mešal štrono. No, naslednji dan so se cene zamajale in tudi kmečka dekleta so pričela zgovorno ponujati češnje po 40 din kg. Otroci se jih bodo zdaj vendar lahko najedli.

Naši parni kotli
Tovarna parnih kotlov v Zagrebu (edina v državi) izdeluje kotle vseh vrst in velikosti. Lani je bil bruto proizvod tovarne blizu 2 milijardi din. Razine vrste kotlov izvaža v deželo Bližnjega in Srednjega vzhoda. Lani je tovarna začela izdelovati parne kotle za pomorske ladje, ki jih gradijo v naših ladjedelnicah. Ti kotli bodo proizvajali 400 do 2000 ton pare na uro, kurjeni pa bodo s paro ali izpušnim plinom.

Naš obisk

Solska vrata se zapirajo, otroci z veseljem vrisem zapuščajo učilnice, saj so pred njimi velike počitnice. Obiskali smo šolo v Stopičah. Zadnji dan pouka je, po učilnicah se doni glas vzgojiteljev. Predstavljamo vam učitelja Igana Čalika, ki na tej šoli poučuje.

Šola je zelo lepa in tudi kraj mi ugaja. Težave so le s stanovanjem in prehrano. Kolektiv šole želi, da bi napoli dovršeno gradnjo čimprej dokončali. S tem bi bili dan učitelstvu boljši pogoji dela, saj bi bilo hkrati rešeno še stanovanjsko vprašanje in prehrana. Zaradi neurejenih razmer za pušča letos stopiško šola 5 učiteljev. Kako bomo dobili nadomestilo, ne vemo, gotovo pa težko. Kraj je na zemljevidu videti odmaknjen in pust, čeprav je v Stopičah zelo prijazno, saj je tu kulturno in telesnovo zgojino središče Podgorja. Po mojem mišljenju je zelo važno, da se učitelj v gemer keraju ustali, ker bo le tako lahko dajal kar največ šoli in okolici.

»Gimnazijo in 3 letnike učiteljskega sem končal v Murski

Soboti. Ker je bilo nato tam učiteljske ukinjeno, sem ga nadaljeval v Novem mestu. Za pedagoški poklic sem se odločil, ker sem pač čutil nagnjenje. Rad bi si izpopolnil znanje na Višji pedagoški šoli. Učiti sem začel 1953. leta na nižji gimnaziji v Dolenjskih Toplicah. Bil sem tudi prefekt e internatu, sodeloval v KUD in v Partizanu. Nato sem šel na oddelku vojaškega roka, po povratku pa sem bil dodeljen šoli v Stopičah. Takoj sem se učitel v okolico in v delo.

Šolsko reformo smo zadovoljni, kljub temu, da so pred nami velike težave: kadri in materialne možnosti. Najtežja naloga pa je gotovo preobrazba učiteljstva, saj bo moral učitelj najprej reformirati sebe, potem šole bo lahko reformiral šolo. Imamo dober učni uspeh, saj je lani odšlo v poklice in v strokovne šole 30 naših učencev. Vse sprejemne in ostale izpite so opravili s prav dobrim ali odličnim uspehom. Letos se vodstva posameznih strokovnih šol zanimajo za naše učence, ker so pokazali do sedanjih dober uspeh. Tudi odnos staršev do šole se spreminja. Prihajajo na roditeljske sestanke in živahno razpravljajo o našem delu.

S telesnovo zgojnim delom na šoli smo uspeli seznaniti s šolo in Stopičah ljudi v naši republiki. Stopiče so postale znane. To pa nas najbolj vzpodbuja za nadaljnje delo.

-c. Š.

Kilogram krompirja - 80 din!

80 din mora plačati potrošnik za 1 kg krompirja. V Koprju je bil pred 14 dnevi po 35 dinarjev. Krompir, ki ga kmetujemo novomeški potrošniki, je baje iz Kopa. Stroški prevoza in zasluzek pri 1 kilogramu krompirja znašajo torej 45 dinarjev! Nesrečne kalkulacije, ki jih mora, hočeš nočeš, nositi potrošnik! Vedno je potrošnik tisti, ki mora kriti vse

zgube, vse kalkulacije. Kdaj bo tega konec? Potrošniki se pri tem sprašujemo, zakaj na primer Kmetijska šola Grm, posestvo Graben, Trška gora, Struga, ne sadijo ranega krompirja kot je "främlöle" in "binje"? Čeprav rani krompir daje le tretjino poznega krompirja, bi ga sedaj ta posestva lahko prodala po 40 din kg, pa bi bil še vedno polovico cenejši kot krompir iz Kopa! Zakaj posestva ne računajo na dinarje, ampak samo na kilograme krompirja? Posestva bi lahko skupaj s Kmetijsko zadrugo Novo mesto imela svojo stojnico na trgu in bi tako konkurirala zdaj brezkonkurenčni trgovini, ki drži monopol in baje celo odklanja odkup krompirja in zelenjave iz bližnje okolice. Mnenja smo, da bo nekaj treba ukreniti, vsaj za prihodnje leto, ker je letos še pozno, kajti skrajni čas je, da preneha izkoriščanje trenutne situacije na račun potrošnika.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- Cvet lipe (220 din), bezga (200 din), bele deteljice (100 din), kamilice, samo cele glavice brez pecljev (600 do 700 din).
- Lisj breze (20 din), vijolice brez pecljev (140 din), ajbša (36 din), slezenovca (180 din), hrbske rese (500 din), gozdne jagode (100 din), melise (140 din), šmarcne brez pecljev (120 din).
- Rastlino pičke kaše - bradavičnika (180 din), črnobine (70 din), jeticnika (150 din), njlvske rese (250 din), vodne krešle (140 din), jeticnika 105 din), njlvske mačehe (110 din), krvavega mlečka brez debelejših stebel (90 din), koptarnik s korenino (65 din).
- Korenine gozdnega korena (100 din), regrata (110 din), baldrijana (260 din), habata - smrdljivi bezeg (36 din).
- Lubje češminovih korenin (165 din), khrličke (54 din).
- Plodovi suhe borovnice (440 din), seme jesenakega podleska (290 din).

»Moške« obšine v Beogradu

Dvoje področij v Jugoslaviji - Makedonija in Kosovo-Metohija - slovi doma in po svetu po tem, da imata več moških kot ženskih prebivalcev. Ta pojav pa se ponavlja v malem tudi v glavnem mestu Jugoslavije. V treh beograjskih občinah: Rakovica, Čukarica in Novi Beograd imajo večino moški prebivalci.

Notranjepolitični tedenski pregled

Razširjena družina

V mnogih občinah prebivalci v sadnih tedinah mnogo razpravljajo o stanovanjskih skupnostih. Ponekod so se izbrali pripraviljalni odbori, ki snujejo programe novih stanovanjskih skupnosti, druge zopet pa se te že kar lepo uveljavljajo. Osnovna naloga stanovanjskih skupnosti ni, kot bi sodili po samem imenu, skrb za stanovanja oziroma upravljanje s stanovanjskim skladišom. Stanovanjska skupnosti naj organizira v prvi vrsti pomoč družini, slasti družini, katere člani so zaposleni. Zato stanovanjska skupnosti ponekod imenujejo tudi razširjena družina ali pa razširjeno gospodinjstvo. Ime samo kaže na to, da se celo ne zaradi tega, ker so med nami taki ljudje, ki se zaradi imena stanovanjskih skupnosti boje, češ kakšen kolektiv pa je to.

Ze sedanji računski kažejo, da se veliko bolj izplača skupna pralnica, kot pa to, da bi vsaka družina kupovala svoj pralni stroj. V isti stanovanjski skupnosti so uredili tudi obrat družbene prehrane. Tu se zdaj skuha dnevno okoli dva tisoč obrokov, ki jih v posebnem avtomobilu razvažajo naročnikom. Zaenkrat kupujejo hrano predvsem podjetja. Ko bodo obrat povečali, se bodo lahko te kuhinje posluževale tudi družine. V drugih stanovanjskih skupnostih so uspešno organizirali varstvo otrok. Kot varuhi in vzgojitelji sodelujejo izmenoma starši ali pa imajo nastavljene upokojence, ki opravljajo to delo za majhne nagrade. Vse to in še druge oblike sodelovanja pomenijo zviševanje življenjske ravni v družini, saj je nemogoče in tudi negospodarsko, da bi si ob sedanjih prejemkih vsaka družina kupila svoj pralni stroj in druge sodobne gospodinske pripomočke.

god zopet bo sdrušilo prebivalce sanmanje kako urediti varstvo otrok ali družbene prehrane in podobno. Vsekakor lahko ustanovljamo stanovanjske skupnosti tudi na vasi, saj so marsikje že dozorili pogoji za to. S tem da skrbje za urejanje napajalnice, perišče, za elektrifikacijo in podobne stvari, opravljajo krajevni odbori še sedaj naloge, ki naj bi jih opravljale stanovanjske skupnosti. Ker kot rečeno ni važno ime, bi lahko krajevni odbori to dejavnost zlasti v razvitejših vaseh še bolj razširili. Zakaj ne bi organizirali še skrb za otroke, saj so ponekod, medtem ko je mati na polju, preveč zapuščeni. Zakaj ne bi tudi na vasi razmišljali o popraviljalnicah, saj je še skoraj v vsaki kmečki hiši električni likalnik, električna pečica, radio in podobno. V nekaterih vaseh po Sloveniji so krajevni odbori postavili majhne pekarnice, kjer iz prinešene moke pečejo kruh. To je razbremenilo kmečke žene, saj se je prenehalo veliko tedenske peke kar bala.

Odlok sredstva za vse to? Povsem na-pačno bi bilo, če bi pričakovali, da bodo vse to financirale občine. Le-te so dolžne vzdrževati komunalne naprave, skrbeti za prosveto in še za mnoge druge stvari. Veliko nalog bo lahko stanovanjska skupnosti rešila že s majhnimi prispevki prebivalcev svojega področja. V mestih naj bi podpirale razvoj stanovanjskih skupnosti tudi tovarne. Bolj prav je, če dajo svoja sredstva na razpolago stanovanjski skupnosti in ne grade pralnice, servisov itd. le za svoje delavce. Na vasi pa naj bi za hitrejši razvoj stanovanjskih skupnosti skrbelo tudi kmetijske zadruge.

Prva zahvala

Na račun socialnih podpor, ki so v manjših občinah zaradi velikega števila podpisanec sorazmerno nizke, je dostikrat precej neravnjava. Svet za socialno varstvo pri občinskem ljudskem odboru v Kostanjevici je bil nemalo presenečen, ko je pred kratkim od

23. junija na novomeškem živilskem trgu

Zelenjava se je nekoliko pocenila, dobili je bilo še prve kumarje. Videti pa je, da so češnje letos zelo dobro obrodile, kajti še nekaj let jih ni bilo toliko naprodaj. Prodajali so jajca po 16 din, pusto po 40 din kg, zelje po 80 din kilogram, češnje po 40-60 din kg, jagode po 100 din liter, borovnice po 60 din liter. Za meteco špinače so zahtevali 30 din, za skodelico smetane 60 din, za liter mleka 33 din, za liter silovke 300 din, za kilogram kumar 120 din itd. Druva pa so že dražja: prodajajo jih po 2200 din. V mesnici smo izvedeli, da je cena mesa še vedno ista. Govedino prodajajo po 300 din, teletino po 340 din in svinjino po 400 din. Premet na semičke je nekoliko popustil. Tokrat so pripeljali na prodaj le 683 prašičev, prodali pa 485. Za manjše so zahtevali od 2000 do 3.000 din, za večje pa od 5000 do 22.000 din.

Non stop: porcelan, steklenina

Specerija trgovskega podjetja Prehrana Novo mesto, ki je odprta ves dan, je izposlovala dovoljenje za prodajo porcelana, dekorativne keramike in steklenine. Desna polica prodajalne je že bogato založena z različnimi vrstami krožnikov, dekorativnega porcelana in keramike ter steklenice. Ker delo poslovalnica nepritrpano, pa posebno ob sobotah marsikomu ustreženo, saj bo lahko kupil lepo darilo tudi popoldan.

Neš Dragan dobil pismo take vsebine:

»Podpisana Dragan Neška iz Kostanjevici vam sporočam, da sem v četrtek, 24. t.m. prejela odločbo od Zavoda za socialno zavarovanje Novo mesto, da sem starostno upokojena. Do zdaj sem prejemale od občine socialno podporo, za kar se vam, še posebno pa članom sveta za socialno varstvo pri ObLO, prav lepo zahvaljujem za vsa skrb, ki ste jo imeli z menoj...«
Socialna podpora, ki jo je Neška Dragan dozdaj dobivala, je bila v resnici majhna, toda tudi za to pomoč je zdaj, ko prejema starostno pokojnino, le našla besedo zahvale. Ne gre za to, da bi kadil svetom pri občini, nikakor ne; toda primer kaže na srčno dobroto in pravilen čut preprostega človeka do sredstev naše skupnosti.

»Atomska« učila

Zagrebško podjetje za izdelavo plastičnih učil in lutk, »Mulaža«, proizvaja okrog 500 vrst modelov iz raznih panog znanosti. Letos bodo začeli izdelovati tudi modele za pouk jedrske fizike.

SPET KOLORADAR!

KMETIJSKA ZADRUGA SMARJETA ima zadostne zaloge škropiva. Zadruga je s motorno škropilnico poškopila vse krompirjeve površine, razen manjših, ki so jih poškopili kmetje sami. V SENTRUPERTU imajo dve škropilnici, eno pohorko in eno biserko. Škropijo vse krompirjeve površine, škropiva imajo na zalogi dovolj in tudi na izbiro ga je več vrst. NA MIRNI imajo novo motorno škropilnico biserka. Škropljenje so že v celoti izvršili, delno zadruga, delno kmetje sami. Zadruga ima 3 škropilnice (razen biserke še dve škro-

Stroji, semena in še kaj

Zanimanje za pogodbeno sodelovanje v Mirenski dolini narašča - Nove prijave za ureditev novih hmeljišč

kje bodo občine morale manj mačehovsko kot doslej odpreti blagajno in se malo bolj poglobiti v vprašanje kmetijstva. V Sentrupertu se kmetje zelo zanimajo za pogodbeno pridelovanje hmelja, pitanje živine, sadjenje in prasičerejo. Zadruga pa skušala razviti pridelovanje zdravih želišč ter semenkega blaga, predvsem semenke trave in detelje. Kmetje se, kot smo že rekli, zanimajo za po-

godbeno sodelovanje, vendar zadruga nima zadostnih lastnih sredstev za 40 odstotno udeležbo v vprašanju kmetijstva. V Sentrupertu se kmetje zelo zanimajo za pogodbeno pridelovanje hmelja, pitanje živine, sadjenje in prasičerejo. Zadruga pa skušala razviti pridelovanje zdravih želišč ter semenkega blaga, predvsem semenke trave in detelje. Kmetje se, kot smo že rekli, zanimajo za po-

farovških hlevih ter še v enem prostoru urediti pitališča goveje živine za 40 glav. V mnogocem je to odvisno od upravnega odbora, kako bo odločil. Ze zdaj razmišljajo o skladiščih, ki bodo kmalu potrebna zaradi povečanja kmetijske proizvodnje. Za gradnjo bodo potrebovali približno milijon in pol dinarjev. Kmetijska zadruga Mirna je letos popravila vse stroje. Dobili so tudi kvalificiranega strojnika, tako da so izpadi v proizvodnji zaradi okvar na strojih in bodeče izključeni. V Smarjeti se kot povsod na Dolenjskem kmetje zelo zanimajo za hmelj. V jeseni nameravajo pripraviti vse potrebno za hmeljeve nasade v letu 1959. Tri do pet hektarski nasad hmelja bodo uredili v Gorenji vasi, pet hektarski v Luterskem selu in pet hektarski nasad v Kronovem. Za vse površine bodo kmetje sklenili pogodbe o sodelovanju s KZ. In še nekaj za konec: zadruga bi morale posvečati veliko več pozornosti traktoristom. Dober in vreden traktorist, ki vsa dela temeljito in v redu opravi, je najboljša propaganda za strojno obdelavo v kmetijstvu. Naši traktoristi so marsikje žal še zelo površni, zadruga pa ima potem dovolj tega samo težave s kmeti.

Prva košnja je skoraj povsod že končana. Sena je manj kot je prvotno kazalo, ker ga je stisnila suša v maju

zabe, vse kalkulacije. Kdaj bo tega konec? Potrošniki se pri tem sprašujemo, zakaj na primer Kmetijska šola Grm, posestvo Graben, Trška gora, Struga, ne sadijo ranega krompirja kot je "främlöle" in "binje"? Čeprav rani krompir daje le tretjino poznega krompirja, bi ga sedaj ta posestva lahko prodala po 40 din kg, pa bi bil še vedno polovico cenejši kot krompir iz Kopa! Zakaj posestva ne računajo na dinarje, ampak samo na kilograme krompirja? Posestva bi lahko skupaj s Kmetijsko zadrugo Novo mesto imela svojo stojnico na trgu in bi tako konkurirala zdaj brezkonkurenčni trgovini, ki drži monopol in baje celo odklanja odkup krompirja in zelenjave iz bližnje okolice. Mnenja smo, da bo nekaj treba ukreniti, vsaj za prihodnje leto, ker je letos še pozno, kajti skrajni čas je, da preneha izkoriščanje trenutne situacije na račun potrošnika.

SPET KOLORADAR!

KMETIJSKA ZADRUGA SMARJETA ima zadostne zaloge škropiva. Zadruga je s motorno škropilnico poškopila vse krompirjeve površine, razen manjših, ki so jih poškopili kmetje sami. V SENTRUPERTU imajo dve škropilnici, eno pohorko in eno biserko. Škropijo vse krompirjeve površine, škropiva imajo na zalogi dovolj in tudi na izbiro ga je več vrst. NA MIRNI imajo novo motorno škropilnico biserka. Škropljenje so že v celoti izvršili, delno zadruga, delno kmetje sami. Zadruga ima 3 škropilnice (razen biserke še dve škro-

pinlici pohorki). Škropiva imajo na zalogi dovolj. V TREBNJEM se je škropljenje zataknilo zaradi okvare na škropilnici. Ko so konec maja poslali škropilnico na servisni pregled, so ugotovili okvaro na glavi črpalke. Takoj so jo poslali v Maribor v tovarno, vendar pa popravilo še do danes ni končano. Tako so izgubili polne tri tedne in v tem času škropili samo z eno škropilnico. 4. junija so naročili novo biserko in jo 16. junija že prejeli. Škropilnice imajo na zalogi dovolj, v vsako hribovito vas pa so dali po en boben raspršilce za spraskevanje krompiršč. Kmetje

so precej krompiršč poškopili tudi sami. Če so na vsem področju našega okraja borbo proti koloradarju sprejeli tako resno kot v omenjenih zadrugah, lahko upamo, da prihodne leto ne bo posebnih težav.

Škropimo, škropimo...

Uveljavile se bomo z delom

Razgovor s Francko Slakovo, predsednico okr. odbora Zveze ženskih društev

Jesen 1946 je zanesla Slakovo Franco pot v Novo mesto. Tu so jo žene kot znano delavko za narodnosvobodilno gibanje na Dolenjskem imovile za predsednico okr. odbora Zveze ženskih društev. To funkcijo opravlja še danes z vso vneemo in poštvenostjo polnega svojega politika.

Obiskali smo jo v pisarni Gospospodinjskega centra, kjer je bila zakopana in kupe papirja in nekaj napeto premišljevala. Vedno ima polne roke dela, a vendarle ji je utrgala pol urice za pogovor.

»Najprej zapišite, da žene ne gremo za tem, da bi se uveljavile s pomočjo zakona, temveč s svojim delom,« je dejala. »Najde delo v predelkih dveh letih ni bilo lahko, kajti naš novi odbor si je zadal številne naloge. Rešili smo jih s pomočjo ženskih društev v okraju, ki jih je šest: v Novem mestu, Sentjernejem, Crnomlju, Metliki, Trebnjem in v Semiču. Ta društva so bila, razen Sentjernejega in novomeškega, ustanovljena lani, prvi dve pa že leta 1934.

V dosedanjem delu so dosegla že prav lepe uspehe: v Sentjernejem so žene uredile 3 perišča ter organizirale več tečajev, med njimi tudi pietarskega. V Novem mestu so uspešno vodile otroško konfektijo ter zainteresirale stanovniško skupnost za probleme žena. V Trebnjem so pripravile gospodinjstvo razstavo in organizirale več tečajev. V Crnomlju in Metliki so se žene izkazale zlasti pri zbiranju materiala za ženski zbornik.

»Kako, da je bilo pri zadnjih volitvah kljub tolikšni delavnosti izvoljeni tako malo žena?«

»Za volitve v občinske in okrajne ljudske odbore so bile žene premalo pripravljene. Deloma so bile porazne krivde same, ker so kandidature odklanjale, deloma pa so bili krivi nekateri ljudski odbori, ki za kandidature žena niso pokazali razumevanja. Zgodilo se je celo, da je predsednik znane občine v našem okraju izjavil: »Žena ne bomo kandidirali, naj ostanejo doma, kamor spadajo!« Jasno je, da so take izjave funkcionarjev izpodbijale tla ženskam-kandidatkam.

Za volitve v zvezno in republikansko ljudsko skupščino so bile žene dobro pripravljene, saj je statistika pokazala, da je bila udeležba volivk boljša kot volivcev-moških. Pri teh volitvah je kandidirala sicer le ena žena, tolaži nas pa zavest, da so bili prav v njeni volilni enoti rezultati volitev najboljši.

Tu se je malo zamislila, potem pa nadaljevala: »Za 8. marec je bilo v okraju prigranjenih 58 proslav, ki se jih je udeležilo preko 7000 žena. Ob tej priložnosti je bila tudi v Novem mestu odprta razstava »Dolenjska žena v borbi«, ki je bila kasneje prenešana v Metliko in v Kostanjevico. Materam narodnih herojev smo za 8. marec podarili spominske plakete.

»Potemtakem lahko zapišemo, da se žene našega okraja precej udeležujejo v javnem življenju?«

»Lahko, saj je pokazala anketa, ki smo jo imeli v podjetjih pri 791 ženah, da je od teh 37 članic upravnih odborov in delavskih svetov, da jih ima od vseh le 10 gospodinjstvo pomočnic, ostale pa same skrbje še za dom, oziroma 133 ženam pomagajo možje v gospodinjstvu.

»Kaj pa letos?«

»Pripravljamo okrajno žensko konferenco, pred nami pa je tudi zelo važna naloga: dostojno proslaviti 15. obletnico ustanovitve ženske organizacije.«

Zmotil sta nas ženi, ki sta priležni vprašati, kdaj bo spet tečaj za pripravo jedil in mlečnega prahu. Dolenjske se zanimajo za vse novo in si prizadevajo tudi v svoje gospodinjstvo vnesti napredek.

»Matičevi materi res ni lahko. Može je surov z njo in otroki; vzgoja mu je deveta skrb in kadar »vzgoja« — vzgoja s palico. Otrok, ki je doma trepetal le, kdaj jih bo skupil od očeta, se je zakrnil, na cesti, v hotel, povsod izven doma pa je hotel biti velik junak, ki v mnogocem posnema svojega očeta. Tako je po malem spoznal, da se ga sošolci bojijo in da jih s svojo močjo zlahka obvlada. Vprav z naslodo je delil udarce levo in desno, ker je čutil v tem zadoženje za bolečine, ki mu jih je ob »obravnanih« povzročal oče.

Ker je bil oče z materjo brezobziren, je kmalu postal takšen z njo tudi Matič. Sprva ga je še lahko krotila, kmalu pa mu ni bila več kos. Postal je surov z njo, a si ni mogla pomagati.

»Vzemi pelerino, saj dežuje!« mu je on dan zaklicala s stopnic, ko je odhajal v šolo.

»Piši me v uhl! Kaj mi bo, saj nisem iz cukra!« je glasno zapil s ceste in svoje besede podkrepil z glasnim krohotom.

V živo so me zadele osorne besede dvanaestletnega Matiča. »S svojo mamo tako govoriš?« sem ga pokarala. »Ali sem ji rekla kaj hudega?« Kaj vse ji »stari« zabrusi v obraz! — je odvrnil s pikrim nasmehom (morda pa vendarle še s trohico sočustvovanja). Zvižgaje je odstopal po lužah.

Fant, lepo rasel, zdrav, močan, da bi ga bilo veselje pogledati. A kaj bo iz njega? Ali ga morejo v šoli prevzgojiti v fanta, katerega značaj po klen kod njegova rast? Gotovo je njegovega očeta vzgajal prav takšen oče in ta prenaša vzgojo z deda na vnuka. Jo more šola zajeti? Pri tem in onem uspe, ostanje pa le še Matič, ki kljub naporom nesrečnih mater in potrpežljivih učiteljev, profesorjev, vodij krožkov in mladinskih organizacij ostanejo takšni, da ljudje nad njimi ogročno negodujejo: »Uh, kako je surov!«

Fant, lepo rasel, zdrav, močan, da bi ga bilo veselje pogledati. A kaj bo iz njega? Ali ga morejo v šoli prevzgojiti v fanta, katerega značaj po klen kod njegova rast? Gotovo je njegovega očeta vzgajal prav takšen oče in ta prenaša vzgojo z deda na vnuka. Jo more šola zajeti? Pri tem in onem uspe, ostanje pa le še Matič, ki kljub naporom nesrečnih mater in potrpežljivih učiteljev, profesorjev, vodij krožkov in mladinskih organizacij ostanejo takšni, da ljudje nad njimi ogročno negodujejo: »Uh, kako je surov!«

Poglejte jo, kako je ljubka! Tudi ve ste v primerni kopalni obleki lahko take. Močnejšim pripravljamo elastične kopalne obleke, drobnim in lepo zalitim pa take iz navadnega blaga, lahko rožastega ali enobarvenega.

● OGLASUJTE
● V DOLENJSKEM
● LISTU!

Šolstvo v črnomaljski občini

O delu in problemih občinskega sveta za šolstvo in prosveto

Svet za šolstvo in prosveto občine Črnomelj je pred dnevi na svoji zadnji seji razpravil o stanju šolstva na območju občine ter sprejel več važnih sklepov. Z novim šolskim letom bodo organizirane osemletnice v Črnomlju, Vinici in Dragatušu ter po možnosti tudi v Starem trgu. Najugodnejši pogoji za osemletko so v Črnomlju, kjer bo ostala tudi višja gimnazija, in na Vinici, kjer je na razpolago novo poslopje sedanje nižje gimnazije. V Dragatušu so pogoji nekoliko težji, saj sploh nimajo šolskega poslopja, vendar se bo s pomočjo kmetijske zadruge, ki bo odstopila za učilnico primeren prostor, lahko prešlo v prvo obdobje osemletke. Ustanovitve osemletice v Starem trgu najbolj ovirajo šolski otroci, ki so do sedaj jasko razdrobljeni. Če bo doseženo soglasje s sosodnjim naseljem Predgradom, ki pripada kočevski občini, bi bila dana materialna osnova za ustanovitve osemletice že v prihodnjem šolskem letu. Vprašanje prostora bi bilo v Starem trgu lahko rešljivo, saj bi se s ceneno adaptacijo sedanjega stanovanja v šolskem poslopu pridobilo dodatno še eno učilnico in štirje prostori; bi povsem zadostovali. Svet je tudi presodil, da je potrebno v prihodnosti računati z ustanovitvijo osemletice še v Adlešičih.

Na seji so razpravljali tudi o skrajno oddaljenem naselju Marindolu ob Kolpi. Člani sveta so ugotovili, da je problem šolstva v tem kraju najbolj pereč v vsej črnomaljski občini. Šola v Marindolu je enooddelčna, z zelo slabimi in pomanjkljivo urejenimi šolskimi prostori. Težavno je tudi vprašanje učiteljskega kadra, ki se je za ta kraj zelo težko dobil.

Področje Bele krajine je glede gospodarstva in družbeno-kulturne razgledanosti najbolj zaostalo in prav zato je treba začeti s pojačanim in hitrejšim izobraževanjem mladine. Največja nevšečnost pri vsem tem pa je, da se na tej štoli podučuje v srbih vaških. Čeprav to stvarno neugodno vpliva na vzgojo mladine, prebivalstvo Marindola in okolice ne popusti in ne dovoli preboda na pouk v slovenski. Skupnost nikakor ne bi smela Marindolanom nacionalnih prav vendar prebivalstvo zaradi tega svojeja enostranskega stališča zavostaja v vseh ozirih v splošnem razvoju in skoraj ni več na isti ravni s prebivalstvom ostalih področij Bele krajine. Šola boro solsko znanje in neznanje slovenske otežkočala mladini nadaljnje solanje na gimnaziji ali obrtni šoli. Pravi redki so oni, ki lahko slede pouku na ostalih šolah. To stanje so obravnavali in hkrati nakazali tudi možnost rešitve že zbori volivcev, krajevni odbor Socialistične zveze in osnovna organizacija Zveze komunistov, vendar prebivalstvo klubuje vsakršnemu ukrepu in se ne strinja, da bi pošiljali svojih za otrok delovna v Adlešiče deloma v Priloko. Dolžina poti (pet kilometrov do ene ali druge šole) ne more biti opravilno za to svojega vztrajnost.

Podobno je bilo pred leti tudi v Bojancih, toda tamkajšnje prebivalstvo je dokaj hitro doumelo težkoče pri vzgoji njihovih otrok. S prehodom na pouk v slovenski so si dali mladini ugodni pogoji za razvoj in napredek. Svet je razpravljala še o programskih sredstvih občine. Iz tega sredstev je znesek 3 milijone namenjen za adaptacijo šolskih poslopij. Z njimi bodo opravili naloge na obnovitvena dela na šolskih poslopih v Starem trgu, na Slnjem vrhu in v Gričah. Vsa dela pa morajo biti gotova do pričetka novega šolskega leta. Sklenjeno je bilo, da se odobri dvema članoma profesorskega zbora črnomaljske gimnazije finančna pomoč za študijske prakse v inozemstvu. Iz sredstev, ki jih je občinski ljudski odbor nemotil družbenim organizacijam, pa je svet namenil 120 tisoč dinarjev občinskemu svetu Svobod in kulturnih društev za njegovo uspešno delovanje. Ta skromna sredstva bodo številnim kulturno-prosvetnim društvom izdatna pomoč.

Razstavišče se obnese

V času Dolenjskega kulturnega festivala je Prosvetno društvo Lojze Košak adaptiralo dotlej sploh neuporabne prostore v starem kostanjeviškem gradu na otoku. Rava razstava, ki je bila aranžirana v teh šestih prostorih je bila Razstava slovenskega slikarstva. Ta je bila postavljena vso jesen. Potem je nastalo zimsko zatišje, ker prostoro še ne moremo ogrevati. Spomladi je bila razstava Dolenjska žena v borbi, potem smo pa imeli Prometno razstavo. Zdaj je v teh prostorih

Razstava ljudske tehnike, katerega sledila razstava slovenskih zemljevidov, nato slikarska razstava in potem Razstava slovensko - hrvaškega kmečkega upora iz leta 1873. Doslej si je razstave v teh prostorih ogledalo več tisoč ljudi. Samo razstavo o prometu je videlo tisoč pet sto obiskovalcev. Prosvetno društvo je tako ustvarilo nove pogoje za izobraževanje množic, kajti razstave širijo razgled človeka. Razstavni prostor je že do zime polno zaseden.

Knjige vaščanom in brigadirjem

Svet Svobod in prosvetnih društev okraja Novo mesto skrbi za pospeševanje kulturno-prosvetnega dela v okraju. Nalogo so zelo važne, ker je ljudskoprosvetna dejavnost zelo široka: gledališke predstave, glasba, predavanja in tečajji, knjižnice in film. Danes si oglejmo, kaj je SSPD naredil za knjižnice.

V načrtu je pregled vseh knjižnic v okraju in ob posebnih primerih inštrukcija za vodenje knjižnic, kar bi nadomestilo knjižničarske tečaje. Raven tega ustanavlja SSPD nove knjižnice ali pa pomnoži

številno knjig v obstoječih knjižnicah, kjer je potrebno in kjer je upanje, da bodo šle knjige med ljudi in da ne bodo obležale v omari. Tako je SSPD leto 9. februarja ustanovil novo knjižnico v Prevolah z 222 knjigami, 20. aprila je pomnožil ljudsko knjižnico v Šmarjeti za 100 knjig in 21. aprila je daroval knjižnici na Mirni 100 knjig.

SSPD pomaga tudi mladinskim brigadam na avto cesti. Tako je 11. maja 1958 daroval novomeški brigadi v Domaslovu 100 slovenskih knjig, 8. junija 1958 pa bratskim brigadam v naselju pri Belli cerkvi 100 srbohrvaških in makedonskih knjig. Za slovenske brigadirje v istem naselju je SSPD poklonil ljudski knjižnici v Belli cerkvi 100 dobrih slovenskih knjig. Izročitev knjižnice je vedno zelo prisrčna, ker je združena s kulturnim programom.

»Dejc nejtu plačat...«

Uprava našega lista ima precej opravka z netočnimi plačili in zamudniki, ki odlašajo plačilo naročnine iz tedna v teden. Precej dobiva tudi vplačili, pri katerih ni točno označeno, čemu pošilja stranka denar oz. za koga plačuje, če sama ni naročnik lista. Vse to povzroča veliko dela, pisanje novih pism in dopisnic, odgovorji nanje pa so dostikrat zelo duhoviti ali pa izvirni, kot na primer tale, ki ga je uprava lista dobila prejšnji teden: »Tavariš Dalenski list! Vi mene uprašujete zakaj pošiljam Denar. Jast sem postala zato ker Dejc nejtu plačat sem pa Jast in Naznanje ime dela...«

V nedeljo 8. junija so bili predstavniki SSPD v Belli cerkvi prijetno presenečeni. Solka soka je bila kar pretresna za številne brigadirje in solške otroke. Po pozdravih so šolarji izvedli lep spored s petjem, prizori in recitacijami. Tam dan jim bo ostal v trajnem spominu. Za lepo prireditve se je ob izročitvi obeh knjižnic prisrčno zahvalil upravnik novomeške študijske knjižnice.

Ljudske knjižnice v okraju so res potrebne pomoči. Ljudje zelo radi berejo, a knjižnice ne

Dvor: 2 drami, 2 veselo gri

V prvi polovici letošnjega leta je bila dramska sekcija na Dvoru precej delavna. Naštudirala je veselogro »Navadni človek«, s katero je gostovala v

ček tedna mladosti. Z obema so poželj lep uspeh. Dramska sekcija si je nabavila tudi nove kulise in zaveso, ki je bila nujno potrebna. De-

Igralci Snelgulčice so navdušili staro in mlado Dobričnu in v Žužemberku, »er veselogro s petjem »Svoje glavočke«, ki so jo igrali za zaključno.

Raj za žene!

Vedno je bilo slišati, da je Amerika raj za ženske, Američanke pa o tem povsem drugače sodijo. Napredno usmerjena žena in taka, ki nima močja, se tam ne bo dobro počutila. Časniki objavljajo vsak dan nasvete dekletom, kako naj se lotijo zapelevanja, da bodo ujele luksu, ki bo plačeval njihov luksuz. Kaj pa naj stare tiste, ki moža ne doba, ni povedal še noben časopis.

Kavbojke - iz starega krila

Kavbojke ali igralne hlačke nosi otrok pravzaprav od pomladi do jeseni. Tudi na počitnice ga ne bomo poslali brez tega pripravnega kosa oblačila. Namesto da nabavimo zanjo novo blago, jih uredimo iz starega krila ali starih, seveda še dovolj trpežnih hlač. Krog ponazarja, kako uredimo hlače. Če je imelo krilo zadaj globoko gubo, bomo zlahka dobili iz blaga še žepa in naramnice.

vrhni del, razlikamo šive. Najšijemo naramnice in sponke zanje ter gumbce, zarobimo hlačke spodaj in zalikamo robove.

Brez izdatka smo izpopolnili otroško garderobo.

Številke na kroju pomenijo: 1 — prednji del hlač; 2 — zadnji del hlač; 3 — žepa; 4 — naramnice; 5 — naramnici.

Sparanemu, odličnemu in zlikanemu blagu nanesimo povečan krog, urežemo posamezne dele, našijemo žepa, za doške hlače vlijemo razporek, prišijemo posamezne dele, sekanje

Peta številka »SODOBNEGA GOSPODINJSTVA«

Nova številka revije »Sodobno gospodinjstvo« prinaša uvodnik o VII. kongresu ŽKJ. Sledi mu poročilo o dejavnosti na področju gospodinjstvo-pospeševalne službe za Gorenjsko in poročilo o ciklusu gospodinjstvih strokovnih učiteljev na Dunaju.

Zdaj, ko se naša gospodinjstva vedno bolj opremljajo s različnimi stroji, bo članek o gospodarni uporabnosti gospodinjstev strojev maresličko z zanimanjem prebral ter bolj temeljito premislil, kakšen stroj si bo nabavil.

V reviji najdemo tudi opis treh praktičnih pripomočkov za gospodinjstvo: vložka za kuhanje perila, posodice za kuhanje jajčk in vtille posebne oblike, porabnih za različne namene. V stalni rubriki, kjer priporoča revija sodobne, posamezne kose pohištva, za katere nudi tudi nariše, najdemo tokrat opis omarice s čistilno ploščo. Tudi če želite imeti moderno prijetne zavese v stanovanju, boste za to našli navodilo v tej številki revije. Gospodinjje bosta zanimala članek o vplivu zelenjave na rast zob in o potrošnji konjskega mesa v svetu in pri nas. Ravno tako jim bodo jedilniki in recepti, na-

menjeni prehrani na letovanih, pomagali k prehrani, izbiri jedi za njeno družino.

Tudi članek o negi nog je namenjen ženam. Razen tega prinaša revija tudi nasvete za ročna dela in šivanje in stalni prispevek strokovnjaka o delu na vrstu.

Narejke izdaja Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani, Miklošičeva 4-II. Letna naročnina znaša 400 din.

Nasveti

● MESO OHRANIMO SVEŽE tudi poleti, če ga postavimo s stordnim sladkorjem: a ko se sladkor zaradi vlažnosti sredi in izpremeni v sirup, ga obrisemo in spet posušimo s sladkorjem. Pred uporabo damo meso v vodo, da izgubi sladki okus. Takšno shranjevanje po francoskem navodilu se obnese zlasti pri govedini in svinini.

● MLEKO SE TUDI V POLETNI vročini ne sesiri, če kozoico, v kateri kuhamo mleko, izplaknemo z borakovo vodo ali pa vržemo v mleko za nožovo konico jedilne sode.

šupina deklet, ki so obiskovale gospodinjstvi tečaj v Straži, je vesela in zadovoljna, ker se je marsikaj naučila. Tečaj je organizirala mladina, stroške pa sta deloma krila KZ Straža in ObLO

Slavja v Podzemlju

Štirinajstodnevni spored proslav ob stoletnici šole v Podzemlju, ki so ga izpolnjevala zdravstvena in kmetijska predavanja s filmi, igre, športne prireditve, razstave itd., je zadnji dan neprijetno zmotilo deževno vreme. Kljub močnemu dežju, ki je padal vse dopoldne, se je zbrala v Podzemlju lepa množica ljudi, med katero je bilo mnogo bivših učencev in vzgojiteljev na tej šoli. Med gosti je bilo opaziti pokrovitelja vseh proslav, direktorja Kmetiče, inž. Jožeta BERKOPCA, inšpektorja sveta za šolstvo LRS inž. Vero MARENČIČEVO in Draga MEHORO, univ. prof. v pokloju dr. Nika ZUPANIČA, načelnika tajništva za šolstvo OLO Novo mesto Slavka KASTELICA, okrajne šolske inšpektorje Nado GOSTIČEVO, Janeza SOLMAJERJA in Dušana MUCA, predsednika Oblo L. Metlika Franca JAKLEVIČA, predsednika Oblo Crnomelj Janeza ŽUNICA in druge.

V skromni, a lepo okrašen dvorani v Podzemlju se je ob osmih jutraj začela slavnostna seja šolskega odbora, na kateri je prvi spregovoril predsednik šolskega odbora Jože SIMONIČ, nakar je pokrovitelj proslav inž. BERKOPEC sprejel stafetne palice in pozdrave pionirjev iz vseh okoliških vasi. V jedrnatem govoru je, potem ko je bil prebivalcem Podzemlja sporočil čestitke republikanskega sveta za šolstvo, prikazal veliko delo, ki ga je bila podzemljska šola opravila pri praznovanju stoletnice.

V NEDELJO - 6. DOLENJSKA REGATA

Pod pokroviteljstvom glavnega štaba mladinskih delovnih brigad bo v nedeljo 29. junija ob devetih dopoldne, 6. Dolenjska regata s ciljem na Lokvi v Novem mestu. Pokrovitelj je pripravil za zmagovalce v vseh skupinah lepe pokale.

Udeležbo so objubil številni veslaški klubi. Najmočnejšo ekipo je prijavila ljubljanska SAVICA v vseh 15 točkah tekmovalja; mariborski BRANIK bo sodeloval v 11 ekipah, pričakujejo pa tudi udeležbo zagrebških veslačev. Hude borbe bodo zalele v četvercih, v skifih in dvojbi-stulih. V Branjskih vrstah bo nastopilo več mladinskih državnih prvakov. Med najmočnejšimi moštvi bo četverec Savice, ki sodi v zvezni razred.

Nastopili bodo tudi veslači domače KRKE, med katerimi sta najboljša skifista Bele in Dolinček, ki sta se letos udeležila Istrske regate v Kopru.

Velik praznik v Sisku

Zlet v Sisku je zasenčil lanskega v Bilišču (Pokrovitelj je bil general Ivan Gošnjak). Ob ugodnem vremenu je vse tri dni na zletu nastopilo preko 12.000 pripadnikov Partizana, JLA, tabornikov in gasilcev. V tekmovalni športni gasilci, ki je največji uspeh poela novomeška okrajna zveza Partizana. NJENI TEKMOVALCI SO RAZEN DVEH POKALOVSKO OSVOJILI TUDI 19 DIPLOM.

Po pravici povedano - letošnji VI. zlet v Sisku je popolnoma zasenčil lanskega v Bilišču. Vzkroč ni samo v močnejši in boljši organizaciji, ampak predvsem v lepem vremenu. Vse tri dni je bilo v Sisku veliko kvalitetnih tekmovalcev v različnih športnih panogah, tako da smo se večkrat kar težko odločili, kaj bi gledali. Novomeščani smo seveda najraje gledali tista tekmovalja, kjer so nastopale naše ekipe. Moramo reči, da so se naši posrejevalci uspešno borili in zato tudi uspešno niso izostali. Zenska ekipa črnomošjskega Partizana je v rokometu navzile oslabljeni postavi osvojila prvo mesto in pokal, enak uspeh ni darilo pa so prejeli tudi mladinci NTK Elan v namiznem tenisu. Seveda pa to ni vse. V atletiki so bili naši predstavniki skoraj brez konkurence, v vseh ostalih panogah pa so bili vedno med najboljšimi. Dva pokala in 19 diplom so najlepši dokaz za uspešen nastop novomeške ekipe zletca.

Ze zadnjič smo poročili, da bo udeležba naše okrajne zveze na letošnjem zletu precej skromnejša kot lani. Tokrat smo nastopili le s kvalitetnimi športnimi ekipami in povsod so se naše tekmovalce dobro odrezali. V malem rokometu smo razen zmage v kategoriji članice osvojili tretje mesto pri mladincih. Na splošno je bila odbojka, ki je v našem okraju gotovo med najbolj razširjenimi in najkvalitetnejšimi športnimi panogami, v Sisku slabo zastopana. Odbojkarji iz Trzinjega in odbojkarice novomeškega Partizana so udeležbo v zadnjem trenutku odpovedali, tako da so v odbojki razen člani novomeške okrajne zveze rokometali. V namiznem tenisu je mladinci ekipa Elana v svoji kategoriji premošila osvojlja prvo mesto, v kategoriji članice pa je bila druga za Siskom. Tudi pionirje in pionirki, ki so nastopili v drugi mladinski ekipi, so se dobro odrezali. Oboji so razredni kategoriji premošila osvojlja to bili skoraj povsod razred zase. Tudi v balkanski štafeti so osvojili prvo mesto v velikim naskokom pred ostalimi.

Za zaključek še nekaj o masovnih nastopih, na katerih pa so nastopili v soboto in nedeljo - smo videli vrsto uspešnih sestav, ki so bile tudi dobro izvedene. Navdušenost številnih gledalcev govorno naj, da je zaključnemu nastopu na novem stadionu ob 13.000 gledalcev se večkrat dolga časa ni poleglo. Skladno izvedene vaje so zaslužile priznanje.

9 prvih mest v atletiki na zletu v Sisku

Z uspehom atletov na zletu v Sisku smo lahko zadovoljni, saj so nastopili enačinske in osvojili od katerih so izšli kot zmagovalci kar devetkrat. Posebno se je izkazala

»LUJSKI ŠPORT«

Naši telesovzgojni delavci imajo svoje strokovno delo »Ljudski šport«. Njena vsebina je vedno pestra in zanimiva, polna kvalitetnih članov najboljših strokovnjakov na področju telesne vzgoje.

V zadnji številki je rasel članica tovariša Rankoviča, ki govori o telesni kulturi, še vedno sestavkov s področja športne in taborne. Prof. Fedček razpravlja o športu in gimnastični mladini vislejših razredov. Ugotavlja, da je danes že skoraj nemogoče, da bi lahko zasedli na vrhu. Za vzgojno prakso je več članov iz raznih športnih panog, karer o vajah na orodju, kegljanju, atletiki, nogometu in plavanju.

Vsak telesovzgojni delavec bi moral prebirati »Ljudski šport«. Priporočamo ga vsem našim študentem in študentkam, da ga naročijo pri založbi Polet v Ljubljani, Cankarjeva 4.

Opozorimo na jesensko številko »Ljudskega športa«, ki bo namenjena šolski telesni vzgoji!

Krožkovno spomladansko prvenstvo v kegljanju

V četrtek 19. junija je bilo končano spomladansko krožkovno prvenstvo v kegljanju Tekmovanje, ki ga je organizirala OKZ Novo mesto, je v celoti uspešno končano. V A ligi je osvojil proti prečkovanju prvo mesto brez poraza Pionir iz Biliščine pred Lukinjo in Damo iz Novega mesta. Omeniti moramo zalostno dejstvo, da je krožček Vseh deset omalovaloval to zanimivo tekmovalje, kateresega je osvojil zaradi formidolnosti.

V B ligi se tekmovalje ni končalo trenutno je v vodstvu Merkur pred Kenetom Ltd. V ženski ligi se tekmovalje končano. Prvo mesto je zaslužio osvobodila ekipa

Vseh deset, ki ni v celnem tekmovalju doživela nobenega poraza.

LESTVICA - A LIGA:

1. Pionir	4 4 0 1 121:121	- 3
2. Luknja	4 3 0 1 136:124	- 6
3. Dama	4 2 0 2 138:134	- 4
4. Partizan	4 1 0 3 118:127	- 2
5. Vseh deset	0 0 4 124:122	- 0

ZENSKA LIGA:

1. Vseh deset	4 0 0 0 229:158	- 0
2. Majolika	4 0 1 0 184:179	- 0
3. Zelenižar	1 1 2 0 122:109	- 3
4. Zelenižar	4 1 0 3 483:500	- 2
5. Dolenjska	4 0 1 3 631:720	- 1

Najboljši tekmovalci: Hočevač 173 bodov, Merkur 133, Polet 109, pr. 163 bodov, Franc 163, Polet 159, 22 bodov, Jerman 136, Lutman 132, Zelenižar 139.

la pri prosvetljenju širokih množic, ko je iz nekdanjih hlapčevskih ljudi v zadnjem času vzgojila zavedne, revolucionarno razgledane državljane, pri katerih tudi življenjski uspehi niso izostali.

○ Zgodovinski šole v Podzemlju je spregovoril že šolski upravitelj Otmir ZORN, nakar so se ljudje zgmili pred staro podzemljsko šolo. Tu je inž. Jože Berkopec v izbranih besedah prikazal življenjsko podobo in delo pokojnega inž. Janeza Marenčiča, ki je preživljal svojo mladost v Boginji vasi in prejmal prve šolske nauke prav v podzemljski šoli. Njegovo prepričanje, pa vendar bogato življenje - bil je eden prvih belokranjskih borcev za socializem in prave delovnih ljudi ter član Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije - je ljudstvo navdalo s ponosom, da je iz njihove sredine izšel človek, ki je

Drobne iz Mirenske doline

Sušilnica na Mirni je še vprašanje. Kmetijska zadruga se je udeležila 18. natečaja za investicijska zmožila, da bi dobila potrebna sredstva za gradnjo. Posojilo ni bilo odobreno. Zadruga je viločila pritožbo na Sekretariat za finance FLRJ v Beogradu.

V Sentrupertu je stekla n'ova mesna predelava zadruga. Vsi potrebni stroji so že v obratu. Zmožnost je 600 kg mesnih izdelkov, salam, klobas in ostalega na dan.

Enodnevna šolska razstava je bila 15. junija na Mirni. Razstava prikazuje delo, ki ga je bila podzemljska šola opravila

preko revšine s študijem in življenjskimi izkušnjami zgradil v sebi tako svetlik naprednega človeka in komunisti.

Ob igranju metliške godbe je nato inž. Berkopec na šoli odkril Marenčičovo spominsko ploščo, nakar so deputacije položile vence pred Marenčičovo ploščo, na grob padlega partizana in na grob dolgoletnega podzemljskega učitelja Riharda Mengušarja.

Mala dvorana v Podzemlju, kjer so po odkritju spominske plošče učenci podzemljske, grbejske in gradsko šole izvedli akademijo, je bila premešana, da bi sprejela vsi množico. Zato so si mnogi medtem ogledali spominsko razstavo Janeza Marenčiča, in osvoobodilnega boja, ki jo je v novi šoli uredil Belokranjski muzej iz Metlike. V stari šoli pa so bile odprte šolske razstave z deli učencev podzemljske šole ter kmetijske razstave, ki so jih priredile založbe Kmetiča knjiga, Sememarna in Medex iz Ljubljane.

Kulturni festival žužemberške občine

V nedeljo, 29. junija, se bo začel subokranjski kulturni festival, zaključek pa bo 13. julija.

Odprta bo razstava ročnih del in izdelkov mladih tehnikov iz raznih šol v občini. Najprej si je bodo ogledali pionirji z vseh šol. Ob 10. uri bo tekmovalje pionirskih pevskih zborov na igrišču za domom Partizana, ob 11. uri pa se bodo začela športna tekmovalja med zastopniki odredov. Po tekmovalju bodo pionirji pogoščeni. Festival se bo nadaljeval v nedeljo, 6. julija, ko bodo nastopile igralske družine. Zaradi boljše udeležbe bodo igralci nastopili takole: Dvorjana v Hinjah, Smihelci na Dvoru, Sela - Šumberčani v Smihelu. Za zaključek festivala bo na večer pred občinskimi prazniki (13. julijem) nastopila igralska skupina TVD Partizan iz Žužemberka s dramo Mire Fučove »Operacija«. Do občinskega praznika bo odprta tudi razstava.

Domačine in okolice vabimo, da se pridruže udeležbi. Podrobnejši spored dramskih predstav bo objavljen v krajištvu gostovanj. MK

Prostovoljno gasilsko društvo Mirna bo 6. julija proslavilo 50-letnico ustanovitve z razvijem novega društvenega praporca. Gasilcem za lepi jubilej in 50 let plodnega dela naša čestitka!

V občastitve Dneva borca in bitke na Sutjeski bo 26. 6. na Mirni akademiji. Program bo

ni v Hinjah, Smihelci na Dvoru, Sela - Šumberčani v Smihelu. Za zaključek festivala bo na večer pred občinskimi prazniki (13. julijem) nastopila igralska skupina TVD Partizan iz Žužemberka s dramo Mire Fučove »Operacija«. Do občinskega praznika bo odprta tudi razstava.

domačine in okolice vabimo, da se pridruže udeležbi. Podrobnejši spored dramskih predstav bo objavljen v krajištvu gostovanj. MK

● JUZOISTRSKI VODOVOD so začeli graditi v začetku junija, govori pa bo do leta 1960. Dolga bo 38 km, stal pa bo milijardo in 200 milijonov dinarjev.

● ZA 2 MILIJARDI DINARJEV SKODE so letos povzročile v naši državi velike poplave, predvsem v Srbiji. Makedoniji in BVI.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

● 30 TOVARN IMAMO v državi za izdelovanje raznih vrst kmetijskih strojev. Do leta 1961 bodo omogočili, da bomo imeli 41.000 traktorjev, vsak traktor pa približno 7 priključkov. Stevilo kombajnov se bo čez 3 leta dvignilo na 4000.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Četrtek 28. junija - Gruda Petek 27. junija - Ema Sobota 26. junija - Zorana Nedelja 29. junija - Peter in Pavel Ponedeljek 30. junija - Emilija Torek 1. julija - Bogoslav Sreda 2. julija - Marija SONCE vzhaja 1. julija ob 4.14 in zahaja ob 19.57. LUNA: 1. julija ob 7.04 polna luna

KINO

»Krk« - Novo mesto: 26. 6. avstrijski film »Irena v zadregu«. Od 27. do 29. 6. francoski film »Ljubimec lady Chatterley«.

Dom JLA Novo mesto: od 27. do 30. 6. angleški film »Junaki švedskega godzda«.

Crnomelj: 27. in 28. 6. ameriški film »V srcu mladosti«.

Metlika: 27. in 28. 6. ameriški barvni film »Poslednja žetva«.

Kostanjevica: 29. 6. indijski film »Mangala hči Indije«.

Trebnje: 28. in 29. 6. ameriški film »Nastitje«.

Dol. Toplice: 28. 6. švedski film »Velike avanture«.

Mokronog: 28. in 29. 6. ameriški film »Tarzan in njegova prijateljica«.

Semč: 29. 6. angleški barvni film »Vzpon na Everest«.

Zuzemberk: 29. 6. francoski film »Prepovedani sad«.

MALOGLASJE

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO Sela-Sumberčani prodaja močan zapravilniček na peresa, dobro ohranjen. Cena po dogovoru.

PRODAM 2 NJIVI v Meniški vasi. Pozvedbe vsako nedeljo pri Jožetu Serclju.

NASIL SEM VEČJI KLJUČ. Lastnik ga dobi po Griču Ludviku v Kristanovi 9. Novo mesto.

NASIL SMO MOSKO vojneno jopico. Dobi se pri Klančarju, Irča vasi 1.

IZVAJILA SEM 17. julija zeleno volneno jopico od Zabija vasi do orolnice peska. Najditejša prošnja, da jo izročijo proti nagradi v upravo lista.

OSTENEGA NAJDETELJA izgubljena bolnišnice izkaznice na naslov Fink Marija, Podturen 39. p. Dol. Toplice, naprošam, da mi jo proti nagradi vrne v upravo Dol. lista.

OPAZOVANA OSEBA, ki je 15. junija zvečer v veži kina »Trebna« in stanovanje preskočila, naj jo vrne v upravo lista.

NASILA SEM SIVO široko žensko jopo. Dobi se pri Rosenbergovih, Nad mlino, prvi blok 2, Mlajšega Moskoga za prevoz s konji sprejemni v službo. Hranila in stanovanje preskočila. More Ljubljana, Smartinska 11.

PRODAM VOZ ZAPRAVILNIČEK. Staniša Karel, Smihel 19.

SKOBELENIKE (mizarske mize), zelo dobro ohranjene, prodamo. Odprodamo tudi razno mizarsko orodje. Opremales, Novo mesto. Trdnova 45.

OBVEŠTILA

Vse kadike in Sentjerneja in okolice obveščamo, da smo malo prodajalno v Sentjerneju bili pri siljeni začasno zapretili vsled nasilne izpraznitve lokala Novi, lo kal bomo odprli prihodnji mesec v stavbi Vlaste Tavcarjeve na prosti gostilni »Priporočila« se uprava TOBAKA Novo mesto.

Trgovsko podjetje KURIVO Novo mesto obvešča vse člene, odjemalce, da Franc Turk iz Briljanca 6 ni več naš zvoznik. Potrosnik naprosimo, naj prijavijo potrebo za kurjavo naših poslovalnic ali pa podjetju Prevozništvo v Kandiji, katero je prezešlo od nas vse prevoze premoaga in drv.

Za devabo premoaga naj se obrnejo na nas tudi tisti potrosniki, ki so naročili premoag pri Turku (po domače Korabini) in jim ga do danes še ni pripeljalo.

Prevozništvo je tudi znižalo cene prevozov, ki se znatno razlikujejo od cen, po katerih je vozil tov. Turk.

RAZPIS Osemenjavni center pri Veterinarski bolnici v Novem mestu sprejme v tromešanec tečaj za osemenjavne vešč. interesentov, ki imajo vselej do dela v žirvinorej.

Prednost imajo vojašcine prosti absolventi srednjih in nižjih veterinarskih šol ter kmetijskih učencev, ki so se vključili v interesentov, ki so do sedaj bili kakorkoli zaposleni v žirvinorejski službi. Prijave sprejema Veterinarska bolnica Novo mesto. Cesta herodejev 50, p. 78.

RAZPIS za sprejem vajencev za vseljen v podjetju Ljubljanske mlekarne, Vodovodna c. šte. 94 za naslednje stroške:

1. mlekarstvo,
2. trgovsko,
3. splošno ključavničarsko.

Pozor: kandidati morajo imeti dokončno osmetitko ali 4 razrede.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 14. do 20. junija je bilo rojenih 12 dečkov in 6 deklic.

Poročili so se: Dolinšek Ignacij, mizar, in Kos Marija, učiteljica, oba iz Buzice; Strel Janez, podoficer iz Brezje; in Peček Miroslava, vzgojiteljica iz Kostanjevica; Brajdčič Franc, delavec, in Brajdčič Nada, delevka, oba iz Podgorca.

Umrla je Gregorčič Jožeta, postojanska iz Otačca, 53 let.

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Vidmar Marija iz Dol. Stizke - dečka, Mirič Marija z Jame - dečka, Bobič Jožeta iz Gor. Brezovice - dečlico, Gorisček Ivanka iz Kranja - dečka, Dragon Kristina iz Brezje - dečlico, Škufca Gabrijela s Sel - dečka, Senja Marija iz Gor. Straz - dečka, Šušterič Verona iz Dol. Straz - dečka, Besednjak

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Vidmar Marija iz Dol. Stizke - dečka, Mirič Marija z Jame - dečka, Bobič Jožeta iz Gor. Brezovice - dečlico, Gorisček Ivanka iz Kranja - dečka, Dragon Kristina iz Brezje - dečlico, Škufca Gabrijela s Sel - dečka, Senja Marija iz Gor. Straz - dečka, Šušterič Verona iz Dol. Straz - dečka, Besednjak

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Vidmar Marija iz Dol. Stizke - dečka, Mirič Marija z Jame - dečka, Bobič Jožeta iz Gor. Brezovice - dečlico, Gorisček Ivanka iz Kranja - dečka, Dragon Kristina iz Brezje - dečlico, Škufca Gabrijela s Sel - dečka, Senja Marija iz Gor. Straz - dečka, Šušterič Verona iz Dol. Straz - dečka, Besednjak

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Vidmar Marija iz Dol. Stizke - dečka, Mirič Marija z Jame - dečka, Bobič Jožeta iz Gor. Brezovice - dečlico, Gorisček Ivanka iz Kranja - dečka, Dragon Kristina iz Brezje - dečlico, Škufca Gabrijela s Sel - dečka, Senja Marija iz Gor. Straz - dečka, Šušterič Verona iz Dol. Straz - dečka, Besednjak

Lepa pridobitev Metlike

V nedeljo, 15. junija, so v Metliki odprli nov, dobro opremljen trgovski podjetje. Številni obiskovalci so bili prijetno presenečeni nad sodobno ureditvijo obeh lokalov, ki sta bila adaptirana iz nekdanjih garaž.

Ze lanj je namreč Splošno trgovsko podjetje v Metliki kupilo Kambičeve garaže, ki so bile sezidane že pred vojno z namenom, da se lahko nad njimi izvrši tudi nadzidava. V poletju in jeseni preteklega leta je po načrtih inž. Antona Z. Rjaza zrasla nad temi garažami dvonadstropna stavba s poslovnimi lokali. Splošnega trgovskega podjetja in tremi družinskimi stanovanji. V prišlihi sta še nadarjena ostali dve garaži, drugi dve pa sta bili preurejeni v delikatesno trgovino in bife. Načrte za to adaptacijo je napravil mladi metliški arhitekt inž. Jože Koželj, ki je hkrati zvržen sedanjega poslojla projektiral tudi novo poslovno in stanovanjsko zgradbo, za katero zdaj že kopljeje temelje in bo stavba do jeseni že pod streho.

Novi lokali v Metliki sta res sodobno, praktično in higiensko urejena in bo bife deloma služil tudi za kavarno, ki jo Metličani že zmerom pogrešajo. Zlasti prav bo prišla gospodinjnam delikatesna trgovina, ki bo odprta vsak dan od 7. do 12. in od 14. do 22. ure, torej še pozno zvečer, ko bodo že vse druge trgovine zaprte. Gospodinje si bodo moge nabaviti vse kulin.

Novi lokali v Metliki sta res sodobno, praktično in higiensko urejena in bo bife deloma služil tudi za kavarno, ki jo Metličani že zmerom pogrešajo. Zlasti prav bo prišla gospodinjnam delikatesna trgovina, ki bo odprta vsak dan od 7. do 12. in od 14. do 22. ure, torej še pozno zvečer, ko bodo že vse druge trgovine zaprte. Gospodinje si bodo moge nabaviti vse kulin.

Novi lokali v Metliki sta res sodobno, praktično in higiensko urejena in bo bife deloma služil tudi za kavarno, ki jo Met

OB 15-LETNICI VELIKIH BOJEV NA SUTJESKI

Pred probojem zadnjega obroča

400. gradu in trdnjave POBREZJE NA KOLPI

Dr. NIKO ŽUPANIČ

Potisnjeni v ofenzivi iz krajev Hrvatske, Bosanske krajine, Dalmacije in s področji Črne gore smo se znašli da-leč od vsakega mesta in prometne ceste... Se dobrih poti ni tukaj, čeprav bi jih tako potrebovali. Povsod divja gor-

te in ranjence iz neposredne nevarnosti ofenzive. Gremo naprej, previdno preiskujemo sleherno ped tal. Vzpenjamo se v hrib pri Balinovcu. Se en greben; tam je Miljevinja — Foča... Nemci so naša poslednja ovira.

čete so že na vrhu grebena. Pripravljajo se za poslednjo obrambo; preprečiti hočejo umik naših sil iz obkroženja in stisnjene obročja. Opazili so nas sovražnikovi izvidniki in letalci, ki so nas stalno spremljali. Nemci so se približali bliže od kilometra; ne mislijo se ustaviti, temveč se čedalje hitreje pomikajo v borbeni vrsti proti našim položajem, ki smo jih začasno zavzeli. Nekaj pripravljajo... Nocoj bo borba, si mislimo samo pri sebi. Stanje je kritično. Naši borci, ki prihajajo na tačasni položaj, se komaj premikajo, izmučeni so, lačni in neprespani, po vrhu še pod višim bližajoče se borbe...

Sele ko spregovori, spoznajo borci svojega komandanta bataljona, tov. Savo. Zadi se nam čudno razburjen in zmeden, glas mu podrhteva, ves je poln nepotrebne naglice. Sklicaj je komandirje in politične komisarje in jim splošno da, da smo pred probojem zadnjega obroča. Naloge so kratke in jasne.

Gremo, počasi, previdno, brez suma po neizhoini stezi. Vztrajno, brez odmora koraka brigada po molčeti nočni planini, nekaj pred polnočjo. »Bog mi odpusti — gremo kakor za pogrebom,« se nekomo utrne plašna prispevoba. Njegov glas neutogoma pogoltno tišina, slišati je le tapkanje številnih nog.

Danes je že tretji dan borbe na istem mestu. Napeti smo, polni odločnosti in požrtvovanja. Stanje je težko, preboj se zdi nemogoč... Za nami je bolnica in več tisoč ranjencev. Vrhovni štab in tovariš Tito sta tudi nekje blizu za nami. Moramo se prebiti!

Komisar čete pride k nam in pravi: »Nocoj jih bomo napadli.« »Napad mora biti nenaden.« Umolknil je, za njim spregovori komandir: »Povzpel se bomo do gorskega prelaza. Tu se bo ločila bombaska skupina, šla proti vrhu Balinovca. Kdo gre v bombe?« vpraša.

Prispile so še ostali deli naše brigade z drugih položajev in zavzeli nove zraven

Kolona je obstala, se strnila. Pred nami je z mahom porasla pečina, pred njo pa stoji komandant in komisar Leko našega bataljona, komandir in komisar naše čete in še dva tovariša, ki smo ju videli davi, gotovo sta iz glavnega štaba. Nekaj se dogovarjajo. Do nas prihajajo tihi glasovi, vmes kakšna razumljivo izgovorna beseda: »... bombe... preboj... prostovoljci...«

»Doslje so se javili tile,« pove pomočnik komisarja tovariš Cabo, vzame iz svojega bloka listek in začne brati imena: Bokan, Larinović, Jerman, Abramović... (Konec prihodnjic)

Zato je že skrajni čas, da dobijo svoje domove, kot jim je bilo obljubljeno. Pri tem s ponosom omenjajo svojih tisoč fantov, pripraviljenih da vsak čas nastopijo za čast in slavo kraljevskega veličanstva. Skoraj isto sta pisala kralju 12. 9. 1533 kranjska deželna upravnika Jandre pl. Lamberg in vicedom Volk Lamberg, in sicer sta zahtevala, da se čimprej reši vprašanje naselitve Uskokov v Zumberku, kajti uskoški poglavarji so izjavili, da ne morejo še dalje trpeti takega stanja, v kakršnem so zdaj.

Kakor smo že prej povedali, je bila od rodbine Kobasicev odkupljena graščina Zumberk in razdeljena med uskoške družine. Ker pa to graščino posestvo ni zadostovalo za naselitve vseh rodov, so morali kraljevski komisarji poseči še po posevstvih kostanjevškega in pleterskega samostana na južnem pobočju Gorjanec, kjer je tako nastala precej obširna štokavska narodopisna enklava med kajkavskim osnovnim prebivalstvom (1534). Prvi trije žumberški kapetani so bili Bartol Ravnach (1540), Ivan Wernek (1545) in Ivan Lenković (1546), ki so Uskoke (Vlahe) spravili v red in tako ustanovili na južni strani Gorjanec vojno granico za zaščito kranjske dežele z jugovhodne strani. Prvi kapetani so bili v Kostanjevici na Krki, pozneje so se preselili v grad Zumberk. Istočasno je Ivan Lenković opravljal dolžnost kapetana v Senju, kjer je obnovil mestne utrdbe in za obrambo sezidal grad Nehaj (1551—1554). V stalnih borbah s Turki si je pridobil mnogo časti, v obrambi obmejnih gradov in trdnjav pa obilo izkušenj. Zato mu je bilo poverjeno nadzorstvo in skro za vse gradove in mesta v Hrvatski krajini. Leta 1567 ga je imenoval cesar Maksimilijan za glavnega zapovednika vseh vojnih sil na turški meji. Po preteku dveh let je umrl (1569) in ima svoj grob v frančiškanski cerkvi v Novem mestu. Ta vitez je imel pravo slovansko srce; bil je gostoljuben, prijazen in dober, da ga niso mogli pozabiti niti na Hrvatskem niti na Kranjskem.

Toda dolžni smo odgovoriti, kdaj in pod kakimi okolnostmi je Ivan Lenković sezidal grad in trdnjavo Pobrežje. O tem nas bo poučilo naslednje poglavje.

III.

Borbe, ki jih je bil vodil general Lenković s Turki na ozemlju med turško mejo, Dravo in Sočo, niso po mednarodnem pravu spadale v vojno stanje med dvema državama, ampak so imele značaj priložnostnih spopadov med sosednimi begi na eni ter graničarskih zapovednikih na drugi strani. Vpad turških čet izpod 20.000 mož se ni smatral za casus belli. Ker cesar Ferdinand I. in nadvojvoda Karel nista želela prave (napovedane) vojne s Turčijo, sta dala graničarskim zapovednikom razumeti, naj se izogibljajo izvajati in večjih vpadov v Bosno, seveda iz strahu, da ne bi to pri-

Kapetan I. kl. Dušan Bojanić, upravnik Doma JLA v Novem mestu, eden izmed udeležencev slavni boj na Sutjeski, nam je za 15. obletnico naše velike zmage v V. sovražni ofenzivi napisal nekaj spominov na tiste hude, težke, a nepozabne dni, ko se je odločila usoda nadaljnega razvoja oborožene borbe proti okupatorjem in njihovim domačim pomagačem. Ilustracijo k spominom je izdelal tov. Marko Filipović, ilustrator uredništva »MLADOSTI« na avto cesti, ki je bil v V. sovražnikovi ofenzivi kot dvanaestipolletni deček borec in kurir NOB.

ska pokrajina, razsekana z mračnimi soteskami in s strmimi pobočji, okrašena z gozdnatimi in skalnimi vrhovi — zdi se nam, da smo zablodili na rob sveta. Čutimo osamljenost in divjno narave in spričo tega smo postali negotovi, plašimo se slehernega šuma. Pred nami kipijo visoke planine: Durmitor, Vučevno, Tjentište, s svojimi odrasleki Treskavico, Jahorino...

Gozdovi tukaj so ostali nedotaknjeni, mračni in komaj prehodni. Ves kraj je podoben puščavi, v kateri človek ni gospodar. Po nekaj deset metrov globoki prepadi so raztrgali našo kolono — kolono izmučenih borcev, ki se vijejo po stezi pod pečinami, obraslimi z brezovjem. Borci v koloni zdaj zaidejo za skale, zdaj spet dohitavajo drug drugega. Spodrsavajo, se spotikajo, večših kateri pade in potihno zakolne. Ob kamen butne puška ali mitraljez. Kadar se kolona razpotegne, vsak hiti, drsa in razmika veje, da ga ne bi katera udarila po obrazu.

Ko se ponovno zberemo, vsak prisluškuje in opazuje: sovrznik nas ne sme presenetiti. Potem se spet nadaljuje premik in venomer, potihno, gredo besede od enega do drugega: »Priključiti... pohiti... drži zvezo...« in tako ob vsej koloni.

Po teh nepreločnih stazah gremo že vso noč, trudni, izčrpani od napora in lakote; krepki nas neomajna misel, da je pred nami še en obroč, ki ga je treba prebiti, da bo pot Tjentište—Miljevinja prosta in da bomo lahko umaknili eno-

Gotovo imajo močne utrdbe. Previdno, neslišno se pomikamo naprej, pričakujejo presenečenj... »Nocoj moramo osvoboditi to pot,« pravi nekdo

MARKO FILIPOVIĆ: SUTJESKA

ob meni. Moreča negotovost. Se vedno smo na čelu kolone II. bataljona Prve proletarske. Naši izvidniki sporočajo, da se nemške enote premikajo proti nam. Njihove prve

smo le en izhod: naprej, naprej čez greben, skozi prebiti obroč. Zvečer, ko se je zmrznilo, so Nemci nehali napadati. Drugo jutro so spet nadalje-

nas. Mimo pride kurir glavnega štaba in vpraša za komandanta brigade. »Naprej, tam pri pečini...« mu povedo. Čez nekaj časa nekdo v mraku hiti vzdolž kolone.

„Lačna leta“ v naših deželah

Stari jugoslovanski letopisci, opisujoč dogodke, ki so se jim zdeli vredni spomina (bitke, izmene vladarjev, potresi itd.) so opisali tudi rodovitna in nerodovita leta, zlasti pa lačna leta, z vsemi njihovimi strahotami.

Ko so jugoslovanske pokrajine zasedli Turki, so lačna leta bila vse bolj pogosta. V 16. stoletju jih je bilo deset, v 17. stoletju sedemnajst, v 18. stoletju dvajset in v 19. stol. tudi dvajset. Težave nerodovitnih let so bile povečane s tem, ker ni bilo mogoče dovažati hrane iz bližnjih in daljnjih krajev, kajti po zapuščeni cestah so gospodarje čete samovoljnih vojakov in hajdukov. Sele potem, ko so se naš kraj postopoma osvobodili turškega jarma (v 19. sto-

letju), ko je bilo poškodovano za varnost na cestah in ko so bile zgrajene še železniške proge, so nerodovita leta prenehala biti tudi lačna leta. (Jugopres)

Američani so začeli varčevati tudi v avtomobilizmu. Namesto velikih avtomobilov se pojavlja na ameriških cestah vsak dan več ekonomičnih manjših vozil. Majhne avtomobile uvajajo Američani iz Evrope, kar bo hud udarec za domačo avtomobilsko industrijo, ki ni bila na to pripravljena. Na sliki: uvožen avtomobil v newyorški luki.

Kot pričajo najstarejši zapiski, je bilo v naših deželah v 13. veku 5 lačnih let in v 15. veku tri. Srbski letopisec, mekih Domentijan, živo opisuje strašno lakoto, ki je razsajala po Srbiji leta 1202—1203. »Lakota je bila hujska od sovražnika«, piše Domentijan, »streljala je brez strela, prebadala brez kopja, sečala brez meča in kladla brez noža, tako da sploh ni bilo več prostora za pokopavanje mrtličev.«

Po bitki na Marici 1371. leta, torej po prvem večjem spopadu med Srbi in Turki, v kateri je bila srbska vojska premagana, je tudi zavladala lakota, »kakršne še ni bilo od začetka svetast«, kot je zapisal neki letopisec. Leta 1339 je izbruhnila huda lakota celo v bogatem in kulturnem Dubrovniku; trajala je 22 mesecev in pokončala 4500 prebivalcev.

Oslovske dirke v Portorožu

Osel je dragocen pomočnik za vsakega istrskega kmeta, nemara še večji, kot je konj v ravninskih krajih, zato ni čudno, če mu pravijo »istrski džip«.

V letošnji glavni sezoni bodo turisti v Portorožu lahko gledali nenavadne tekme — dirke oslov. Za te dirke se trenirajo najboljše istrske osle, tekmovalec pa bodo pod letimi pogoji kakor konji na konjskih dirkah. Na dirkah bodo organizirane tudi stave.

Petindvajset na Lambretti! Na navadno 125-kubično Lambretto se je naložilo teh 25 mladih fantov, da bi dokazali trpežnost vozila in seveda tudi svoje akrobatske sposobnosti. Čeprav so tehtali vsaj skupaj nad 19 stofov, je vozilo ostalo nepoškodovano.

Največje letalo

Z letališča pri Daytonu v Ameriki je nedavno poletelo na svoj prvi let letalo »Douglas C-133«, največje letalo na svetu. Zenejo ga štirje motorji, razpon kril znaša 60 metrov, premer trupa pa je 5 metrov. Zgrajeno je kot transportno letalo in lahko prepeleje tovor 50 tisoč kilogramov nad 1500 km daleč. V trup mu lahko naložijo 16 natovorjenih avtomobilov tipa »džip« ali dva buldožera s skupno težo 40 tisoč kg.

Solidni stavbeniki

Nemški časopisj so objavili tole zanimivost: »Dijakinje liceja v Traunsteinu uživajo posebno uglednost: ko stopi v razred profesor, jim ni treba vetati, ampak samo pokimajo v pozdrav. Zakaj? Komisija je namreč ugotovila, da podporni zid šole ne bi prenesel potresa, če bi nenkrat vstalo vseh trideset dijakinj. Res solidno zgrajeno.«

Tračnice za Indijo

Železarna Zenica je začela pošiljati svoje železniške tračnice v Indijo. V pristanišču Ploče so nedavno vkrcali prvo pošiljko, do konca leta pa bodo poslali okrog 30 tisoč tračnic.

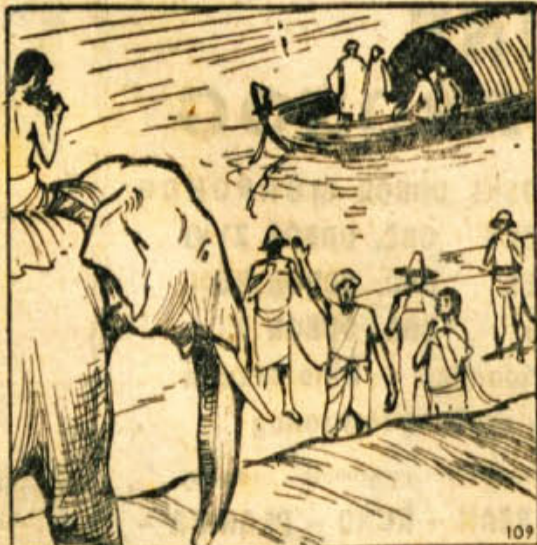
Težak problem

Znano je, da je Stalin kritiziral tudi glasbeno ustvarjanje v Sovjetski zvezi in predpisoval, kakšna mora glasba biti. Ker pa je sedaj dognano, da se sploh ni razumel na muziko, je nastalo resno vprašanje: ali je res treba plezati tako, kot je Stalin muziciral?

(Lenkovičev nagrobnik v Novem mestu)

vedlo do prave vojne med obema velikima državama. Lenković in njegovi oficirji so le bolj zasledovali in podili muslimanskega sovražnika, če se je vračal obtežen s plenom in sužnji preko Hrvatske nazaj v Bosno. Važno je prebiti, da zapovedniki na Hrvatskem in Kranjskem v glavnem niso imeli pobude pri vpadih v vsem časovnem obdobju 15. in 16. stoletja. Tudi niso mogli imeti vedno pripravljene dovolj oboroženih čet, ker jim je primanjkovalo denarja in hrane. Razni paše in sandžak-begi pa so se, seveda sporazumno s sultanom, stalno oboroževali ter iznenada napadali Hrvatsko, Slavonijo, Kranjsko in Primorje. Z okrutnostjo in ropanjem so hoteli onemogočiti mirno življenje prebivalstvu na Hrvatskem in v Sloveniji ter sledniji te kraje zasedli. Značilno poje ljudska pesem o tej nevarni situaciji:

109. Dasi so sloni nesebične živali, se vendar v skrajni stiski vedejo natanko tako kakor človeška bitja. Naslednji doživljaj vam bo pokazal, kako to mislim. Nekega dne smo Karl, Kopl in jaz odšli na obrežje reke, da bi pomagali vleči proti toku težko natoženo barko. Vlačilci, ki so sicer na vso moč napoljali vrvi, so bili prešibki, da bi bili kos deroči vodi. Veseli so bili že, če jih barka ni vlekla nazaj. Zato so poslali k nam po pomoč in mi trije smo se odpravili tja. Zapregel sem Karija v vrvi. To je bilo zelo zabavno, kajti še nikdar v življenju »lekel« kakega bremena.

110. Najprej je silovito potegnili. Vrv se je skoraj utrgala, obloženi čoln se je na vodi zasukal in se malone prevrnil. Močni tok mu je dri nasproti, in ljudje, ki so bili v čolnu, so nas preklinjali, ker so se balli, da se bo barka potopila. Karl se za to ni prav nič menil. Ko je privlekel barko kakih 200 m daleč, se je nenadoma ustavil, vrv je postala ohlapna in prevladal je tok. Nato se je vrv spet sunkom napela in ljudje v čolnu so zakricali. Zato sem Kariju zapovedal, naj vleče počasi. V oni uri je res privlekel čoln do koder je bilo treba.

111. Potem smo mi trije ostali še na obrežju in se igrali. Kopl je skočil slonu s hrbta in tekel ob reki. Kariju sem dejal, naj teče za njim in medtem ko smo tako odhajali zmerom dalje, sem popolnoma zgubil čut za smer in se začel zanašati na razum svojih živali. Ampak opica naju je zvabila v past. Prišli smo na močvirno mlvko in Karl se je začel pogrezati. Čim hitreje je vzdigoval noge, tem globlje je lezel v močvirje. Popadel ga je tak strah, da je hotel s trobecem ujeti opico in stopiti nanjo kot na neka trdnega. Kopl je zakrical in sbežal na drevo.

112. Karl je nato zavihel trobec proti svojemu hrbtu, strgal s sebe blazino in si je podložil pod nogo. Seveda mu to ni nič pomagalo. Zato je vzdignil trobec in ga zakrivil nazaj, da bi zagrabil mene in me uporabil za podlogo. Trobec se mu je upogibal in se vpenjal proti meni kakor veličanska kača, ki leze navzgor po pobočju hriba, da bi na vrhu ovila svoj plen. Zdal ni več ne rjul ne trobil, temveč je grozljivo molčal in si prizadeval, da bi me prijel. Bil je pri kraju s svojo nesebičnostjo. Da bi rešil sebe, je bil pripravljen potepetati med me-